

PRÍLOHA

Slovenský jazyk a literatúra

Inovované učebné osnovy ŠkVP

ISCED 2	
Vzdelávacia oblasť:	Jazyk a komunikácia
Vypracované:	03.09. 2019
Vypracoval:	Mgr. Katarína Guľašová

Inovované učebné osnovy – Slovenský jazyk a literatúra pre 8. ročník základnej školy pre triedu s NKS	
Učebné osnovy sú totožné so vzdelávacím štandardom inovovaného ŠVP pre slovenský jazyk a literatúru, mení sa kvalita vzdelávacieho štandardu smerom k jeho posilneniu – zvýšenie kvality.	
Výchovno-vzdelávacie ciele a obsah vzdelávania	
Sú v súlade s cieľmi a obsahovým štandardom, vzdelávacím štandardom pre vyučovací predmet slovenský jazyk a literatúra, schváleného ako súčasť inovovaného ŠVP pre 2.stupeň Základnej školy pod číslom 2015-5129/5980 2-10AO. Zvýšenie kvality výkonu vzdelávacích štandardov existujúceho predmetu	
Rozsah vyučovacieho predmetu	
Hodinová dotácia	Týždeň: 5hodín ŠVP + 1 ŠkVP
	Spolu: 198 hodín – 132 hodín slovenský jazyk a slohová zložka, 66 hodín literatúra

V 8. ročníku v triede so žiakmi s narušenou komunikačnou schopnosťou je posilnený predmet slovenský jazyk a literatúra 1 disponibilnou hodinou bez doplnenia obsahu v predmete. Obsah a rozsah učiva v predmete je nezmenený, získaná časová dotácia je využitá na rozvoj čitateľskej gramotnosti, čítanie s porozumením. Jazyková a slohová zložka majú časovú dotáciu 4 hodiny týždenne a literárna výchova 2 hodiny týždenne.

Vzdelávacie štandardy pre žiakov s NKS sú rovnaké ako pre ostatných žiakov primárneho vzdelávania alebo nižšieho stredného vzdelávania. Čiastočné plnenie jednotlivých výkonov vzdelávacieho štandardu je potrebné zaznamenať v individuálnom vzdelávacom programe žiaka. Dosiahnuté výkony sú limitované samotným narušením komunikačnej schopnosti.

Je potrebné zabezpečiť úpravu podmienok, foriem, metód a prístupu vo výchove a vzdelávaní žiaka a rešpektovať úpravy vyplývajúce z narušenia komunikačnej schopnosti nielen vo vzdelávaní, ale i v hodnotení a klasifikácii. Cieľom vzdelávania žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou v primárnom a nižšom strednom vzdelávaní je pripraviť žiakov na vzdelávanie na strednej škole s prihliadnutím na ich komunikačnú schopnosť a na možnosť vykonávať zvolenú profesiu.

Charakteristika predmetu

Slovenský jazyk na 2. stupni ZŠ zahŕňa jazykovú, slohovou a literárnu zložku. Jazyková a slohová zložka nie je vzájomne oddelená, je v kompetencii učiteľa určovať a upravovať si dotáciu hodín podľa podmienok v danej triede.

Jazyková časť predmetu sa zaoberá problematikou jazyka ako nástroja myslenia a komunikácie medzi ľuďmi. Jazyk je vnímaný ako potenciálny zdroj osobného a kultúrneho obohatenia človeka. Dobré zvládnutie jazykového učiva a najmä komunikačných a kognitívnych kompetencií (spôsobilostí)

je považované za východisko kvalitnejších výsledkov celého školského systému a následnej schopnosti žiakov uplatniť sa na trhu práce a v súkromnom živote.

Vo vyučovaní jazyka je v popredí analýza a interpretácia textov/prejavov a tvorba vlastných textov/prejavov adekvátnych konkrétnej komunikačnej situácii.

Komunikačná gramotnosť sa má cieľavedome budovať a rozvíjať vo všetkých vyučovacích predmetoch s ohľadom na ich špecifické potreby.

Jazyková a slohová časť predmetu rozvíja predovšetkým interaktívne využívanie komunikačných nástrojov. Veľa tém slúži aj na rozvoj sociálnej interakcie v rámci heterogénnych skupín a formovania autonómneho správania.

Najväčší akcent sa kladie na vlastnú tvorbu jazykových prejavov, prácu s informáciami, čitateľskú gramotnosť, schopnosť argumentovať a podobne. (V posledných dvoch ročníkoch ZŠ sa systematizujú jazykové pojmy do zatiaľ neúplného jazykového systému, ktorý sa dotvorí až na strednej škole.)

Na druhom stupni ZŠ sa pokračuje v komunikačnom a zážitkovom vyučovaní so zameraním na získavanie komplexných kompetencií:

Komunikačné jazykové kompetencie		
Čítanie s porozumením	Písanie	Hovorenie
Spôsobilosti		
I. Zamerať svoje čítanie podľa potreby	I. Vyjadriť myšlienky a informácie s rôznym cieľom pre špecifické publikum	I. Vyjadriť myšlienky a informácie s rôznym cieľom pre špecifické publikum
II. Pochopiť význam textu	II. Organizovať text z hľadiska kompozície	II. Organizovať a rozvíjať svoje myšlienky v súlade s komunikačnou situáciou
	III. Zosúladiť štylistickú úroveň s cieľom písania a čitateľmi	III. Používať informácie a textové pasáže z iných zdrojov, napr. humorný príbeh a materiál z iných médií
III. Pochopiť formálnu stránku textu	IV. Štylizovať jednoduché vety a jednoduché súvetia	
IV. Odlíšiť vetu a text	V. Používať informácie a textové pasáže z iných zdrojov, napr. humorný príbeh a materiál z iných médií	IV. Používať slovnú zásobu primeranú určitému cieľu komunikácie a publiku
	VI. Transformovať texty z jedného žánru do druhého	V. Štylizovať jednoduché vety a jednoduché súvetia v texte
V. Pochopiť zmysel umeleckého a vecného textu vzhľadom na využitie	VII. Opakované čítanie a oprava konceptu textu so zameraním na gramatiku, interpunkciu a pravopis	VI. Rešpektovať jazykové pravidlá
VI. Pochopiť význam lexikálnych jednotiek	VIII. Revidovať a editovať koncept s využitím spätnej väzby od učiteľa a spolužiakov	

	IX. Rešpektovať jazykové pravidlá	VII. Využívať pri komunikácii jazykové a mimojazykové prostriedky
--	-----------------------------------	---

Jazyk je chápaný ako nástroj myslenia a komunikácie medzi ľuďmi, čo sa v jeho vyučovaní premieta do zámerného preferovania rozvoja komunikačných kompetencií, rozvíjaných v ostatných vyučovacích predmetoch s ohľadom na ich špecifické potreby. Obsah učiva je zredukovaný v prospech aktivít žiakov, ktorí majú v čo najväčšom rozsahu interpretačno - hodnotiacim spôsobom pracovať s jazykovými komunikátmi.

Primárnym v literárnej výchove je rozvoj schopností žiaka poznávať svet a zmocňovať sa ho esteticko-umeleckými prostriedkami a úsilie odstrániť z vedomia žiaka presvedčenie o jedinečnosti a nenahraditeľnosti kognitívneho prístupu k svetu a smerovanie k pochopeniu špecifik, ktoré v poznávacom procese predstavuje estetické osvojovanie reality.

Obsahové osnovanie predmetu smeruje k rozvíjaniu čitateľských kompetencií, resp. súboru vedomostí, zručností, hodnôt a postojov zameraných na príjem (receptiu) umeleckého textu (čítanie, deklamácia, počúvanie), jeho analýzu, interpretáciu a hodnotenie. Najdôležitejším prvkom v tejto koncepcii literárnej výchovy je sústredenie dôrazu na čítanie ako všestranné osvojovanie umeleckého textu. Cieľom sa stáva rozvoj čitateľských schopností, ktoré ďaleko presahujú aspekt technického zvládnutia čítaného textu a smerujú k prijatiu jeho obsahu.

Členenie vzdelávacej oblasti podľa kľúčových jazykových kompetencií, t. j. podľa procesov, ktoré sa nimi rozvíjajú:

- Počúvanie
- Komunikácia (hovorenie) → s porozumením
- Čítanie
- Písanie

Vzdelávanie v danej vzdelávacej oblasti smeruje k utváraniu a rozvíjaniu kľúčových kompetencií tým, že vedie k:

- podpore sebadôvery každého žiaka,
- osvojeniu si vedomostí a nadobudnutých kompetencií, ktoré im umožnia vzdelávať sa po celý ich život a zaujať aktívne miesto v sociokultúrnom prostredí,
- príprave všetkých žiakov tak, aby sa stali zodpovednými občanmi, schopnými podieľať sa na rozvoji demokratickej spoločnosti, pluralizmu a kultúrnej otvorenosti,
- zaručeniu rovnakých šancí sociálnej emancipácie pre všetkých žiakov,
- pochopeniu vzdelávania v príslušnom jazyku, v ktorom sa odráža historický a kultúrny vývoj národa a zároveň ako významný zjednocujúci činiteľ národného spoločenstva a ako dôležitý prostriedok celoživotného vzdelávania,
- vnímaniu a postupnému osvojovaniu si jazyka ako bohatého mnohotvárneho prostriedku, k získavaniu a odovzdávaniu informácií, k vyjadrovaniu vlastných postojov a názorov,
- zvládnutiu základných pravidiel medziľudskej komunikácie daného kultúrneho prostredia a nadobudnutiu pozitívneho vzťahu k jazyku v rámci interkultúrnej komunikácie,
- nadobudnutiu vzťahov k slovesným umeleckým dielam, k vlastným čitateľským zážitkom, k rozvíjaniu svojho pozitívneho vzťahu k literatúre a k ďalším druhom umenia vychádzajúcich z umeleckých textov a rozvíjaniu svojich emocionálnych a estetických citení a vnímaní,
- pestovaniu vedomia jazykovej príslušnosti k istému etniku, pocitu jazykovej príbuznosti a spolupatričnosti s inými etnikami prostredníctvom ovládania normy spisovného jazyka,
- viesť žiakov k zvyšovaniu jazykovej kultúry, ich verbálnych ústnych i písomných jazykových prejavov.

Východiskovou stratégiou vyučovania slovenského jazyka a literatúry v ôsmom ročníku je plynulé nadväzovanie na stratégiu vyučovania v siedmom ročníku: dôraz na schopnosť komunikácie s ohľadom na tému, adresáta, jazykové prostriedky a cieľ, čítanie s porozumením a rozvoj čitateľskej gramotnosti, tvorivé písanie a prvky projektového vyučovania.

Ciele vyučovacieho predmetu

Cieľom vzdelávania v oblasti slovenského jazyka a literatúry je dosiahnuť takú úroveň rečových zručností, aby žiaci každú komunikatívnu situáciu zvládli z hľadiska štýlu, s príslušnou gramatickou a pravopisnou normou v ústnom i písomnom prejave.

Edukačné ciele predmetu *slovenský jazyk a literatúra*

Poznávací (kognitívna) kompetencia	Komunikačná kompetencia	Interpersonálna (sociálna) kompetencia	Intrapersonálna (osobnostná) kompetencia
Spôsobilosť používať kognitívne operácie.	Spôsobilosť tvoriť, prijať a spracovať informácie.	Spôsobilosť akceptovať skupinové hodnoty a rozhodnutia.	Schopnosť vytvárať a reflektovať vlastnú identitu.
Spôsobilosť učiť sa sám aj v skupine.	Zručnosť vyhľadávať a odosielať informácie.	Schopnosť kooperovať v skupine.	Schopnosť vytvárať si vlastný hodnotový systém.
Spôsobilosť kritického myslenia. Schopnosť tvorivého myslenia a spôsobilosť uplatniť jeho výsledky.	Spôsobilosť formulovať svoj názor a argumentovať.	Schopnosť tolerovať odlišnosti jednotlivcov a skupín.	Schopnosť sebaregulácie a ochrany vlastného života.
Spôsobilosť formulovať a riešiť problémy.	Spôsobilosť verbálne a neverbálne vyjadriť vôľu a city	Schopnosť empatie.	

Cieľové kompetencie – jazyková zložka:

Poznávací a rečové kompetencie

Verejná prezentácia textu, verejný prejav

1. Pri ústnom prejave dodržiavať správne dýchanie, snaha o správnu artikuláciu, snaha o spisovnú výslovnosť a správne uplatňovať suprasegmentálne javy. (podľa dpráv zo špec.ped.výšetrení)
2. Pri ústnom prejave primerane uplatňovať paralingválne javy.
3. Reprodukovať umelecký aj vecný text.

Pamäťové, klasifikačné a aplikačné zručnosti

1. Zapamätať si potrebné fakty a definície a vedieť demonštrovať ich znalosť.
2. Vysvetliť podstatu osvojených javov a vzťahov medzi nimi.
3. Na základe indukcie a zovšeobecnenia odvodiť charakteristiky nových javov.

4. Usporiadať známe javy do tried a systémov.
5. Aplikovať jazykovedné vedomosti na vecné a umelecké texty.

Analytické a syntetické zručnosti

1. Uskutočniť jazykovú analýzu textu a vytvárať jazykový systém.
2. Odlíšiť medzi sebou umelecký a vecný text.
3. Odlíšiť medzi sebou texty z hľadiska jazykového štýlu, slohových postupov a žánrov.

Tvorivé zručnosti

1. Vytvoriť vlastný text na základe dodržiavania stanoveného žánru, slohového postupu, jazykového štýlu.
2. Ústne prezentovať vlastný text.
3. Napísať krátky príbeh.
4. Dokončiť rozprávanie alebo neukončené prozaické dielo.

Informačné zručnosti

1. Používať jazykové príručky a slovníky, korigovať podľa nich vlastné texty.
2. Vyhľadávať, spracúvať a používať informácie z literárnych prameňov a internetu.

Komunikačné zručnosti

1. Adekvátne komunikovať s prihliadnutím na komunikačnú situáciu.
2. Vyjadrovať sa neverbálne a chápať neverbálnu komunikáciu.
3. Verejne prezentovať a obhájiť vlastný názor.

Cieľové kompetencie – literárna zložka

Poznávacie a čitateľské kompetencie

Technika čítania a verejná prezentácia textu

1. Plynulo čítať súvislý umelecký text, pri hlasnom čítaní správne dýchať, artikulovať a dodržiavať spisovnú výslovnosť.
2. Čítať text postavy dramatického diela pri spoločnom dramatizovanom čítaní. Modulovať hlas podľa zmyslu textu.

Pamäťové, klasifikačné a aplikačné zručnosti

1. Zapamätať si potrebné fakty a definície a vedieť demonštrovať ich znalosť.
2. Vysvetliť podstatu osvojených javov a vzťahov medzi nimi.
3. Usporiadať známe javy do tried a systémov.
4. Aplikovať literárnovedné vedomosti na literárne texty s analogickou štruktúrou.

Analytické a interpretačné zručnosti

1. Prerozprávať obsah prečítaného diela.
2. Odlíšiť epické, lyrické a dramatické texty.
3. Vytvoriť dejovú osnovu prečítaného diela, vyhľadať kľúčové slová.
4. Určiť hlavné a vedľajšie postavy diela.
5. Abstrahovať a sformulovať hlavnú myšlienku prečítaného diela

Vzdelávací obsah:

Vzdelávací obsah tvoria tri oblasti:

Jazyková komunikácia

Komunikácia a sloh

Čítanie a literatúra

V oblasti Jazyková komunikácia žiaci nadobúdajú schopnosti, vedomosti, zručnosti a kompetencie potrebné k osvojovaniu si spisovnej podoby slovenského jazyka.

V oblasti Komunikácia a sloh sa žiaci učia vnímať a chápať rozličné jazykové informácie, čítať s porozumením, kultivovane písať a rozprávať. Nadobúdajú kompetencie aj text analyzovať a kriticky hodnotiť.

Oblasť Čítanie a literatúra ponúka literárne vzdelávanie. Žiaci poznávajú prostriedky čítania, základné literárne druhy a žánre, získavajú také intelektuálne zručnosti, ktoré z nich robia vzdelaných čitateľov, ktorí v literatúre nachádzajú zábavu, poučenie, vedia sa v nej orientovať, intelektuálne a duchovne vzdelávať.

Obsahom SJL je:

- pochopenie vzdelávania v slovenskom jazyku, v ktorom sa odráža historický a kultúrny vývoj národa a zároveň je významným zjednocujúcim činiteľom národného spoločenstva a dôležitým prostriedkom celoživotného vzdelávania
- vnímanie a postupné osvojovanie si jazyka ako bohatého mnohotvárneho prostriedku k získavaniu a odovzdávaniu informácií, vyjadrovania vlastných postojov a názorov
- pozitívny vzťah k jazyku v rámci interkultúrnej komunikácie
- zvyšovanie jazykovej kultúry verbálnych a písomných jazykových prejavov
- ovládanie pravopisnej normy spisovného jazyka
- nadobudnutie vzťahu k slovesným umeleckým dielam, vlastným čitateľským zážitkom
- rozvíjať pozitívny vzťah k literatúre a ďalším druhom umenia vychádzajúcich z umeleckých textov a k rozvíjaniu vlastného emocionálneho a estetického vnímania a cítenia

Výchovno-vzdelávacie stratégie

Vyučovanie slovenského jazyka v základnej škole z **psycholingvistického hľadiska** stavia na tvorivosti a detskej hre, na tvorení vlastného textu (hra s jazykom)

Zo **sociolingvistického hľadiska** sa vyučovanie slovenského jazyka orientuje na najčastejšie a veku primerané komunikačné situácie, ktoré sú ilustrované napr. na príkladoch textov v učebniciach, na videozáznamoch, precvičované formou dramatizácie textov či simulovania rozličných situácií.

Zo **systémového hľadiska** sa jednotlivé jazykové javy nepreberajú izolovane, ale vždy v súvislosti s inými jazykovými javmi, pričom sa berie do úvahy hierarchia jednotiek jazykového systému a jeho jednotlivých rovin. Rozlišuje sa centrum a periféria jazykových javov. Skúma sa forma a obsah jazykových jednotiek, gramatických kategórií, popri synchronii sa v odôvodnených prípadoch upozorňuje aj na diachroniu jazykových javov. Dôraz sa pritom kladie na tie jazykové roviny, ktoré majú vyústenie v texte, t. j. na lexikálnu a syntaktickú rovinu. Posilňuje sa vyučovanie rečových prejavov, od reprodukcie textov sa postupne prechádza k tvorbe vlastných textov. Precvičuje sa ústna podoba rôzne uplatňovaná v jednotlivých štýloch či žánroch.

V oblasti štylistického uplatnenia jazykových prostriedkov sa prechádza na **spojenie jazykovej slohovej zložky** vyučovania slovenského jazyka do jedného celku. Od holého osvojovania si vedomostí o jazykových javoch sa tak prechádza k nácviku uplatnenia preberaného jazykového javu v praktickej

komunikácii. Žiaci získavajú základné poznatky o súčinnosti slohových postupov a slohových útvarov. Pozornosť sa zameriava aj na štýly.

V oblasti jazykovej kultúry sa postupne prechádza od osvojovania si **zvukovej a pravopisnej normy k základom lexikálnej, morfologickej a syntaktickej normy a poznatkov z dejín jazyka a jazykovedy**. Vyučovací proces vyúsťuje do získavania poznatkov o primeranom štylistickom využívaní jednotlivých jazykových prostriedkov. Dôležitou zásadou vyučovania slovenského jazyka je, že sa nemá vyučovať metatext, ale text patriaci k rozličným štýlom, s uplatnením rozličných slohových postupov i jazykových i mimojazykových prostriedkov (čiže učivo má byť viazané na isté komunikačné situácie). Pri práci z textom sa žiaci k poznatkom o jednotlivých jazykových javov a o jazykovom systéme ako celku dopracúvajú metódou postupných krokov. Učiteľ ich vedie tak, aby sami vyčlenili z textu skúmaný jav, odhalili jeho podstatné znaky, našli súvislosti s inými jazykovými javmi, zaradili jazykový jav do jazykového systému. Ďalším krokom je tvorenie vlastného textu z analyzovaným javom, čím sa žiaci učia prakticky komunikovať a používať preberané jazykové javy. Až potom nasledujú cvičenia na zmechanizovanie hľadania a používania preberaného javu v texte, na určovanie jeho základných charakteristík. Záver tvorí zhrňujúce poučenie o preberanom jave, o jeho začlenení do širšej skupiny jazykových javov formou prehľadných tabuliek, grafov a pod.

Pri poučkách (definíciách, charakteristikách) nejde o doslovné memorovanie, ale o pochopenie podstaty, vysvetlenie a aplikáciu

Pri osvojovaní si jednotlivých jazykových javov a v ich bohatosti a vnútornej diferencovanosti sa uplatňuje indukčná metóda, jednotlivé varianty sa učia vždy na pozadí invariantu.

Precvičovanie jazyko- štylistických osobitostí sa odporúča uskutočňovať v rozsahu žánrového vymedzenia v literatúre v danom ročníku.

Vyučovanie slovenského jazyka je založené **na komunikatívno–poznávacom princípe**, ktorý spočíva vo vyhľadávaní jednotlivých jazykových javov v rôznych typoch textov, v následnom usúvzťažnení, triedení a systematizovaní analyzovaných javov, ktoré vedie k istému zovšeobecnenému poznatku o danom jave. Poučenie o preberanom jave a jeho začlenení do širšej skupiny javov sa môže robiť formou prehľadných tabuliek, grafov a pod. pri poučkách (definíciách, charakteristikách) nejde o doslovné memorovanie, ale o chápanie podstaty, vysvetlenie a aplikáciu. Dôležité je precvičovanie poznaného jazykového javu ktoré vyúsťuje do jazykovej praxe, čiže žiaci sa učia využívať poznaný a precvičený jazykový jav pri tvorení prvých vlastných textov.

Vo vyučovaní sa uplatňuje princíp špirálovitosti a postupnosti, to znamená, že o preberaných jazykových javoch sa postupne pridávajú ďalšie poznatky, ktoré sa rozširujú do hĺbky.

Stratégia vyučovania

Učiteľ využíva rozličné vyučovacie metódy (napr. heuristickú , analyticko- syntetickú atď.) a rozmanité formy práce. Ich výber a použitie závisí od konkrétnych podmienok pri rešpektovaní zásady primeranosti veku.

Významné miesto má samostatná práca žiakov s dôrazom na diferencovanosť úloh a individuálny prístup učiteľa k žiakom. Ďalej je to práca v dvojiciach či skupinách, ktorá ma byť účelná a má sa využívať funkčne. Je potrebné rozvíjať invenciu žiakov a využívať ich hravosť prostredníctvom didaktických hier. Dôsledne sa uplatňuje zásada názornosti, pričom sa okrem textu v učebnici či v pracovnom zošite, živého príkladu učiteľa , názorných pomôcok a jazykových príručiek využívajú akusticko- auditívne pomôcky a opticko- akustický kanál (televízia, video). Učiteľ využíva rozličné typy úloh a cvičení, motivuje žiakov v práci.

Rozsah a obsah domácich úloh má byť účelný pri rešpektovaní zásady primeranosti veku, aby žiak nepísal domácu úlohu dlhšie ako 20 minút. Obsahovo by mali byť zamerané:

- v jazykovej zložke na tie javy, ktoré sú náročné na vnímanie a je potrebné domáce precvičenie,
- v slohu buď na prípravu jazykového materiálu a nečísopisu (konceptu), alebo na upravenie konceptu na čistopis.

Pri písaní diktátov sa dodržiavajú didaktické zásady diktovania. Dôležitá je ústna analýza nedostatkov v diktáte. Je v právomoci učiteľa rozhodnúť, ako bude diktátov hodnotiť. Javy v slohovej výchove sa preberajú v súlade s jazykovými javmi a s využitím žánrovo- tematického osnovania v literatúre z dôrazom na rozvoj komunikačných zručností žiakov. Výber tém sa ponecháva na učiteľa, ktorý ma možnosť učivo aktualizovať a prispôbovať podľa vlastného uváženia.

Klasifikované slohové písomné práce sa píše v škole a predchádza im písomná príprava a práca s konceptom (odporúča sa používanie korektorských značiek, ktoré umožňujú efektívne využívať pracovný čas). Rovnako dôležitá je analýza nedostatkov v písomnej práci, ktorá sa spravidla robí aj pri neklasifikovaných písomných prácach.

Pedagogická stratégia:

Vo vyučovaní slovenského jazyka budeme používať tieto formy a metódy práce:

Formy práce:

- **Sociálne:** frontálna, individuálna, skupinová práca, práca vo dvojiciach, samostatná práca žiakov, kooperatívne vyučovanie
- **Organizačné:** vyučovacia hodina, domáca príprava žiakov, exkurzia, práca s IKT

Metódy práce:

- Slovné metódy: výklad, rozhovor, beseda, metóda práce s knihou
- Názorné metódy: demonštrovanie, pozorovanie, exkurzia,
- Praktické metódy: písomné práce, správy, projektové práce
- Aktivizujúce metódy: brainstorming, rolové hry, jazykové hry, EUR, DITOR, CINQUAIN...

Kritériá hodnotenia predmetu:

Pri hodnotení a klasifikácii výsledkov žiakov budeme postupovať podľa Metodického pokynu č.22/2011 z 1.mája 2011 na hodnotenie žiakov ZŠ. Pri hodnotení učebných výsledkov žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami sa bude brať do úvahy možný vplyv zdravotného znevýhodnenia žiaka na jeho školský výkon v súlade s prílohou č.2 k Metodickému pokynu č.22/2011 – Zásady hodnotenia žiaka so zdravotným znevýhodnením začleneného v ZŠ.

- Pri hodnotení učebných výsledkov učiteľ rešpektuje psychický a fyzický stav žiaka, druh a závažnosť narušenia komunikačnej schopnosti, ak má vplyv na úroveň a výsledky práce žiaka v príslušnom predmete. Učiteľ posudzuje učebné výsledky žiaka objektívne a primerane náročne, pričom prihliada aj na jeho vynaložené úsilie, individuálne schopnosti, záujmy a na predpoklady jeho ďalšieho vzdelávania po ukončení základnej školy. Pri hodnotení a klasifikácii žiaka je nevyhnutné postupovať podľa odporúčaní logopéda, špeciálneho pedagóga a psychológa a o odporúčanom spôsobe a možnostiach hodnotenia a klasifikácie triedny učiteľ informuje jeho zákonného zástupcu až po konzultácii 11 s príslušnými odborníkmi. Pri hodnotení žiaka s NKS učiteľ posudzuje úroveň jeho vedomostí najmä v porovnaní s uplynulým obdobím vzhľadom na predchádzajúce výkony samotného žiaka.

- Hodnotenie bude integrálnou súčasťou vyučovania a bude monitorovať napredovanie v učení a diagnostikovať problémy. Kritériom hodnotenia je skutočnosť, do akej miery žiak zvládol alebo nezvládol vzdelávací výstup, teda výkonový štandard. Hodnotíme verbálnu a písomnú formu zvládania požiadaviek. Pri verbálnej forme sa zisťuje a hodnotí najmä osvojenie základných poznatkov stanovených výkonovou časťou vzdelávacieho štandardu. Písomnou formou sa kontroluje a hodnotí osvojenie základných poznatkov prostredníctvom testu na konci tematického celku alebo skupiny podobných učebných tém. Pri praktických aktivitách udeľujeme slovné hodnotenie so stručným komentárom k výkonu žiaka. Preveruje sa úroveň samostatnej práce žiakov a ich schopnosť práce s textom.

Písomné práce:

- previerky na konci tematických celkov,
- pravopisné cvičenia podľa potreby na precvičovanie gramatických javov,
- všestranný jazykový rozbor (fonetika, morfológia, syntax, štylistika) podľa potrieb.

Počet kontrolných písomných prác v jednotlivých ročníkoch je v závislosti od tematických celkov v ročníku. Hodnotenie písomných prác je nielen percentuálne, ale aj známkované, pedagóg si práce odkladá a vytvára portfólia žiakov, ktoré mu pomáhajú pri súhrnnom hodnotení žiaka.

Možné iné formy hodnotenia na hodinách slovenského jazyka a literatúry:

- individuálne alebo frontálne ústne odpovede žiakov (preverovanie nového učiva z literatúry a gramatiky, jazykové rozbor, úlohy na overovanie vedomostí a iné), aspoň 1x za polrok;
- hodnotenie samostatnej práce žiakov,
- hodnotenie skupinovej práce.

Všetky písomné formy hodnotenia (okrem kontrolných diktátov a slohových písomných prác) sú hodnotené podľa tejto bodovej stupnice:

Hodnotenie písomných prác

percentá	známka
100 – 85 %	1
84 – 70 %	2
69 – 50 %	3
49 – 30 %	4
29 – 0 %	5

Diktáty:

Vzhľadom na narušenú komunikačnú schopnosť žiakov (špecifické vývinové poruchy učenia) je hodnotenie diktátov špecifické. Hodnotia sa len konkrétne jazykové javy z daného učiva. Diktáty sú doplnujúce. Diktáty sú tematické podľa tematických celkov. Počet a zameranie kontrolných diktátov v 8. ročníku ZŠ počet: 4.

Hodnotenie diktátov: diktát hodnotíme známkou podľa stupnice hodnotenia diktátov alebo uvedieme počet chýb v diktáte.

Zameranie:

kontrolné diktáty :

- opakovanie učiva zo 7. ročníka
- podstatné mená mužského rodu: zvieracie
- neživotné, zakončené na -r, -l
- opakovanie učiva z 8. ročníka

Hodnotenie školských slohových písomných prác tvorí jedna známka, ktorá zahŕňa:

- hodnotenie dodržania slohového útvaru, slohového postupu, štylizácie (obsahová stránka) a estetickú úpravu textu (formálna stránka).

Počet slohových prác : 2

Zameranie:

- slávnostný prejav
- životopis

SLOHOVÉ PRÁCE HODNOTÍME PODĽA TÝCHTO KRITÉRIÍ:

1. Vonkajšia forma = 4 body max.

- ✓ čitateľnosť – zreteľné odlišenie veľkých a malých písmen, diakritické znamienka
- ✓ zreteľné grafické členenie odsekov – 1,5 až 2 cm na začiatku riadka
- ✓ prepísanie práce z konceptu do čistopisu za daný časový limit
- ✓ čistota textu bez škrtania, používať okrúhle zátvorky a preškrtnutie vodorovne
- ✓ dodržiavanie okrajov vnútorných i vonkajších, potreba rozdeľovania slov
- ✓ dodržiavanie predpísaného rozsahu, menej i viac je nie maximálny počet bodov

2. Vnútna forma = 20 bodov max.

OBSAH /max 4 body/

- ✓ dodržanie témy – použitie kľúčových slov z názvu
- ✓ myšlienkové vyústenie – zakončenie práce, záver /rozprávanie = pointa; výklad = vysvetlenie problému; úvaha = primeranosť vyjadrovania sa žiakov/

KOMPOZÍCIA /max 4 body/

- ✓ uplatnenie zodpovedajúceho slohového postupu
- ✓ vnútorná stavba, členenie textu do myšlienkových celkov, ich vyváženosť
- ✓ nadväznosť a logickosť textu

JAZYK /max. 4 body/

- ✓ správne použitie slovných druhov typických pre daný žáner
- ✓ morfológická správnosť jazykových prostriedkov – väzba slovies, pádové koncovky
- ✓ syntaktická správnosť jazykových prostriedkov – postavenie prívlastkov, slovosled
- ✓ rôznorodosť, variabilnosť – neopakovanie slov, šírka slovnej zásoby

ŠTÝL /max. 4 body/

- ✓ správna štylizácia viet – zrozumiteľnosť textu ako celku
- ✓ tvorivosť – tvorivá lexika
- ✓ pútavosť – podanie zaujímavou, pútavou formou, ktorá vyvoláva v čitateľovi zvedavosť

3. Celkový dojem = 4 body max.

- ✓ celkové vyznenie práce po jej prvom prečítaní
- ✓ práca by nemala obsahovať nelogické názory, protispoločenské názory, protihumánne a neetické názory, názory propagujúce poškodzovanie ľudského zdravia a iné

Hodnotiaca stupnica			
DIKTÁTY		PÍSMENNÉ PRÁCE	
Známka	Chyby v diktáte	Známka	Body
1	0 – 2 chyby	1	24 – 20 bodov
2	3 – 5 chyby	2	19 – 16 bodov
3	6 – 8 chyby	3	15 – 11 bodov
4	9 – 11 chýb	4	10 – 6 bodov
5	12 a viac chýb	5	5 – 0 bodov
Poznámka:			
• Rovnaké chyby v tom istom slove sa pokladajú za 1 chybu. Napr: Rýchly chlapec mal rýchly krok. = 1 chyba • Ak je v texte napísané rovnaké slovo v rovnakom tvare s tou istou pravopisnou chybou, táto chyba sa počíta len raz. Každá chyba v interpunkcii sa počíta ako osobitná chyba toľkokrát, koľkokrát sa vyskytne v texte. Všetky chyby majú rovnakú hodnotu. Javy, ktoré sa žiaci ešte neučili, sa nezarátavajú do chýb.			

Ďalšie hodnotené aktivity v slohu: ústne cvičenia, plnenie domácich úloh, vlastná tvorba v rámci vyučovania i domácej prípravy.

Literatúra

V literárnej výchove sú hodnotené nasledovné aktivity a činnosti žiakov:

- ústne skúšanie pri tabuli,
- aktivita, práca s textom, rozbor prečítaného textu,

- písomný test v okruhu určitej kapitoly (autor, dielo, literárne pojmy).

Súhrnné hodnotenie sa bude uskutočňovať na konci 1. a 2. polroka, pričom sa bude prihliadať na systematickosť práce počas celého obdobia. Možné spôsoby získania podkladov pre klasifikáciu:

- Kontrolné práce po tematickom celku
- Čiastkové ústne a písomné overovanie vedomostí, stupňa čítania a písomného prejavu
- Ďalšie aktivity – samostatná práca, práca v skupinách, aktivita na hodinách

Hodnotenie spolužiakmi:

- Má motivačnú funkciu.
- Vedie žiakov k väčšej vzájomnej tolerancii a rešpektu.
- Učí ich všímať si pozitíva práce spolužiakov.

Sebahodnotenie:

- Učí žiakov uvedomovať si svoje schopnosti a vytýčiť si ciele.
- Rozvíja schopnosť monitorovať vlastné pokroky v učení.

Učebné zdroje:

- Krajčovičová, J., Kesselová, J.: Slovenský jazyk pre 8. ročník základných škôl, Bratislava, SPN 2018, 5. vydanie
- Petříková, D.: Literárna výchova pre 8. ročník základných škôl, Bratislava, Združenie EDUCO 2011, 2.vydanie
- Didaktická technika: PC, interaktívna tabuľa, CD, dataprojektor
- Ďalšie zdroje: internet, pracovné listy, časopisy, odborné publikácie (encyklopédie): Encyklopédia jazykovedy, Encyklopédia slovenských spisovateľov I. a II.,
- Slovníky: Malý synonymický slovník; Malý frazeologický slovník, Pravidlá slovenského pravopisu, Príručka slovenského pravopisu, Krátky slovník slovenského jazyka, Slovník cudzích slov.
- Hravá slovenčina a Hravá literatúra pre 8. ročník, Taktik
- Budem vedieť pravopis pre 7.a 8.ročník ZŠ,
- Chceme sa naučiť pravopis- zbierka pravopisných cvičení a nácvichných diktátov,
- Prehľad gramatiky a pravopisu slovenského jazyka,
- Zbierka úloh zo slovenského jazyka na vyučovanie v 5.-9.ročník

Obsahový a výkonový štandard

UČEBNÉ OSNOVY - 8. ročník pre žiakov s NKS - SLOVENSKÝ JAZYK A SLOHOVÁ ZLOŽKA

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard Žiak dokáže:	Prierezové témy	Časová dotácia
I. Opakovanie učiva zo 7.ročníka	slávnostný príhovor, slovná zásoba, členenie slovnej zásoby, umelecký opis, opakovanie podstatných mien, prídavných mien, slovies, komunikačný zámer	<u>Optimálny výkon</u> : po zopakovaní učiva využiť úspešne poznatky zo 7. roč. pri vstupnej previerke <u>Minimálny výkon</u> : využiť dostatočne základné vedomosti zo 7. roč. pri vstupnej previerke.	OSR	9 hod.
II. Debatujeme na úrovni	komunikácia, vysielateľ, prijímateľ, debata, diskusia, moderátor, expert, zvieracie podstatné mená mužského rodu, neživotné podstatné mená zakončené na -r, -l, cudzie nesklonné podstatné mená, skloňovanie slova pani	<u>Optimálny výkon</u> : vysvetliť význam daných pojmov, určiť podstatné mená v rozsahu obsahového štandardu, navrhnúť tému písania, ktorá je v súlade s komunikačnou situáciou a cieľom písania, analyzovať text po lexikálnej stránke a vysvetliť štylistický význam jazykových prostriedkov v texte, vybrať vhodný jazykový slovník a overiť v ňom význam lexikálnych jednotiek, vyjadriť názor na prečítaný text, obhajovať svoje stanovisko a ako argumenty, resp. protiargumenty použiť niektoré poznatky získané analýzou textu, počas komunikácie opraviť alebo preformulovať vety, funkčne využívať tempo reči vo výpovedi, vo svojom prejave používať správne tvary ohybných a neohybných slovných druhov. <u>Minimálny výkon</u> : určiť neznáme slová v texte a s pomocou učiteľa vyhľadať ich význam v jazykových slovníkoch, reprodukovat definície daných pojmov, s pomocou učiteľa vybrať vhodný útvar/žáner zodpovedajúci téme, opraviť artikulačné chyby vo svojom prehovore, na základe učiteľovho upozornenia opraviť konkrétnu syntaktickú a konkrétnu	ENV TPPZ OSR RV	21 hod.

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard Žiak dokáže:	Prierezové témy	Časová dotácia
		morfologickú chybu vo svojej výpovedi.		
III. Bud'te asertívni	asertívna a efektívna komunikácia, prídavné mená, zámená – ohybnosť, skloňovanie, základný tvar, rod, číslo, pád, delenie zámen, opytovacie a ukazovacie zámená, číslovky, druhy, pravopis, skloňovacie vzory,	<u>Optimálny výkon:</u> vysvetliť význam daných pojmov, tvoriť jednoduché vety a jednoduché súvetia, pričom dodržiava správny slovosled a intonáciu, používať správne tvary ohybných a neohybných slovných druhov, samostatne zvoliť alebo sformulovať tému adekvátnu komunikačnej situácii, samostatne pohoťovo sformulovať základné myšlienky na zvolenú tému a vysloviť ich výstižne a zrozumiteľne, sformulovať súvislý a logicky usporiadaný text na danú tému, pohoťovo a bez prípravy začať a ukončiť komunikáciu. <u>Minimálny výkon:</u> reprodukovat' definície daných pojmov, jednoduchým spôsobom vyjadriť vlastný názor na určitú tému a použiť predovšetkým subjektívne argumenty, začať a ukončiť komunikáciu v súlade s témou a rečníckym žánrom.	ENV FG OSR	16 hod.
IV. Kto prednesie prejav?	slávnostný prejav, slovesá – pomocné, plnovýznamové, zvratné/nezvratné, príslovky, predložky, vokalizácia, spojky, častice - neohybnosť, citoslovčia,	<u>Optimálny výkon:</u> vysvetliť význam daných pojmov, určiť ich v texte a posúdiť ich stylistický význam, analyzovať text po lexikálnej stránke a vysvetliť stylistický význam jazykových prostriedkov v texte, vybrať vhodný jazykový slovník a overiť v ňom význam lexikálnych jednotiek, pri hlasnom čítaní rešpektovať prostriedky nadväznosti: hlavný slovný prízvuk, typ písma, interpunkciu, určiť podstatné mená, zámená, príslovky, predložky, spojky a častice v rozsahu podľa štandardu, vysvetliť stylistickú funkciu zámen a častíc v texte, vytvoriť osnovu a koncept pripravovaného textu, vytvoriť na zadanú alebo voľnú tému ucelený text, ktorý spĺňa znaky konkrétneho	OSR RV OŽZ	16 hod.

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard Žiak dokáže:	Prierezové témy	Časová dotácia
		slohového postupu. <u>Minimálny výkon</u> : s pomocou učiteľa vytvoriť osnovu a koncept textu, vytvoriť na zadanú tému krátky text, ktorý spĺňa znaky daného slohového postupu.		
V. Slová z prejavu mi ešte znejú v ušiach	priame a nepriame pomenovania, ustálené slovné spojenia/frazeologizmy, združené pomenovania, spôsoby obohacovania slovej zásoby, preberanie slov, tvorenie slov, jednoslovné a viacslovné pomenovania,	<u>Optimálny výkon</u> : vysvetliť význam daných pojmov, určiť ich v texte a posúdiť ich stylistický význam, vybrať vhodný jazykový slovník a overiť v ňom význam lexikálnych jednotiek, samostatne sformulovať súvislý a logicky usporiadaný text na danú tému, prijať hodnotenie druhých (spolužiakov a učiteľa), zlepšiť organizáciu a nadväznosť myšlienok, opraviť jednotlivé chyby a formálne nedostatky textu, vytvoriť čistopis. <u>Minimálny výkon</u> : reprodukovať definície daných pojmov a s pomocou učiteľa ich vyhľadať v texte, určiť neznáme slová v texte a s pomocou učiteľa vyhľadať ich význam v jazykových slovníkoch, vyhľadať a opraviť niektoré chyby vo svojom texte.	OSR MV	11 hod.
VI. Uvažujeme nielen o bežných veciach	úradný/štruktúrovaný životopis, podmet, prísudok, vetný základ, predmet, prívlastok zhodný/nezhodný, príslovkové určenie	<u>Optimálny výkon</u> : vysvetliť význam daných pojmov, určiť ich v texte, napísať úradný a štruktúrovaný životopis, zohľadniť a odôvodniť požiadavky na formálnu úpravu slohových útvarov/žánrov, skontrolovať svoj text s cieľom vyhľadať a opraviť chyby, pričom aplikuje nadobudnuté znalosti z pravopisu, lexikológie, morfológie, syntaxe a slohu. <u>Minimálny výkon</u> : s pomocou učiteľa napísať životopis, reprodukovať definície hlavných a vedľajších vetných členov.	MULTKV OSR ENV	25 hod.
VII. Nezabudnite sa prihlásiť včas	prihláška, formulár, informačný slohový postup, prístavok, vsuvka, oslovenie,	<u>Optimálny výkon</u> : vysvetliť význam daných pojmov, uplatniť vsuvku, prístavok, oslovenie a použiť správnu interpunkciu, napísať prihlášku, zostaviť formulár.	OSR MV	10 hod.

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard Žiak dokáže:	Prierezové témy	Časová dotácia
	základné a vedľajšie vetné členy	<u>Minimálny výkon</u> : reprodukovať definície daných pojmov, s pomocou učiteľa zostaviť formulár a napísať prihlášku.		
VIII. Úspešnú plavbu v mori informácií	výt'ah, jednoduchá veta, jednoduché súvetie, interpunkcia,	<u>Optimálny výkon</u> : spracovať informácie z textu formou výt'ahu, určiť syntaktické zloženie viet, pri tvorbe jednoduchých súvetí správne používať hlavné vetné členy, určiť ich, správne používať interpunkciu. <u>Minimálny výkon</u> : tvoriť jednoduché súvetia, ktoré však obsahujú logické a pravopisné chyby, s pomocou učiteľa urobiť výt'ah z textu.	OSR DV	12 hod.
IX. Rozprávanie pre poslucháčov i čitateľov	pointa, rozprávanie, vnútorná kompozícia, komiks	<u>Optimálny výkon</u> : rozoznať a pomenovať časti vnútornej kompozície umeleckého textu, vytvoriť vlastný príbeh s pointou formou komiksu. <u>Minimálny výkon</u> : pomocou učiteľa identifikovať úvod a rozuzlenie vo vnútornej kompozícii, s pomocou učiteľa na základe porovnania textov určiť spoločné a odlišné znaky vnútornej kompozície standardizovaných žánrov/útvarov.	TPPZ MV OSR	7 hod.
X. Veľké opakovanie	opakovanie učiva z 8. ročníka v úlohách a testoch	<u>Optimálny výkon</u> : vedomosti získané vo 8. ročníku úspešne uplatniť vo výstupnej previerke. <u>Minimálny výkon</u> : vedomosti získané vo 8. ročníku dostatočne uplatniť vo výstupnej previerke.		5 hod.

UČEBNÉ OSNOVY - 8. ročník pre žiakov - LITERÁRNA VÝCHOVA

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard Žiak dokáže:	Prierezové témy	Časová dotácia
I. Lyrická poézia	ľúbostná poézia, ľudová, pololudová, umelá poézia, lyrická báseň, lyrický hrdina, symbol, básnická otázka, sylabický veršový systém, rytmicko-syntaktický paralelizmus, ľúbostná lyrika, voľný verš, prírodná lyrika, modlitba, ponáška na ľudovú slovesnosť, metafora, rým, rytmus, básnická otázka,	<u>Optimálny výkon</u> : analyzovať báseň z hľadiska témy, kompozície, štylizácie a metriky, vytvoriť a vysvetliť definície daných pojmov, určiť dielo z hľadiska literárneho druhu, resp. žánru, určiť v texte básnickú otázku, metaforu a vytvoriť vlastné príklady, vyjadriť svoj čitateľský zážitok a uviesť, čo ho vyvolalo, spamäti zarecitovať známu báseň, vysvetliť definície daných pojmov, plynulo čítať súvislý umelecký text, pri hlasnom čítaní správne dýchať, artikulovať a dodržiavať správnu výslovnosť, na základe analýzy literárneho diela identifikovať jeho vonkajšiu kompozíciu. <u>Minimálny výkon</u> : zreprodukovať definície daných pojmov, v texte, ktorý sa už stylisticky analyzoval, určiť básnickú otázku, vyjadriť svoj čitateľský zážitok, spamäti zarecitovať známu báseň.	MULTKV OSR ENV	24 hod.
II. Epická poézia	epika, epická báseň, lyrickoepická báseň, kolektívny hrdina, kladný a záporný hrdina,	<u>Optimálny výkon</u> : vyhľadať v literárnom diele hlavné a vedľajšie postavy, dokáže charakterizovať hlavné postavy z čitateľského hľadiska analyzovať umelecký text z hľadiska témy, vonkajšej a vnútornej kompozície a štylizácie, analyzovať báseň z hľadiska témy, kompozície, štylizácie a metriky . <u>Minimálny výkon</u> : zreprodukovať definície daných pojmov, pomocou učiteľa a po predchádzajúcej príprave nahlas	OSR	6 hod.

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard Žiak dokáže:	Prierezové témy	Časová dotácia
		čítať akékoľvek texty, ktorých obsah, štýl a jazyk sú primerané jeho jazykovej úrovni a skúsenostiam.		
III. Próza	lyrizovaná próza, dievčenský román, epické dielo, román, dobrodružný román, historický román, detektívny román, biografický román, román vo forme denníka, literatúra faktu, vedecko-fantastická literatúra, vedecko-populárna lit., vonkajšia kompozícia literárneho diela, diel	<u>Optimálny výkon:</u> vysvetliť definície daných pojmov, plynulo čítať súvislý umelecký text, pri hlasnom čítaní správne dýchať, artikulovať a dodržiavať správnu výslovnosť, určiť dielo z hľadiska literárneho druhu, resp. žánru, vyhľadať v literárnom diele hlavné a vedľajšie postavy, charakterizovať hlavné postavy z čitateľského hľadiska a svoje tvrdenie podložiť argumentmi, transformovať prozaický text na dramatický, výrazne ho prečítať a prezentovať v dramatizovanom čítaní, základe analýzy literárneho diela identifikovať jeho vonkajšiu a vnútornú kompozíciu a svoje tvrdenie zdôvodniť, vytvoriť príbeh, v ktorom sú obsiahnuté všetky fázy vnútornej kompozície a uplatnené znaky vonkajšej kompozície. <u>Minimálny výkon:</u> zreprodukovať definície daných pojmov, s pomocou učiteľa v literárnom diele vyhľadať hlavné postavy, v známom literárnom texte určiť tému, zápletku, rozuzlenie a s pomocou učiteľa určiť v ňom stylistické prostriedky, vyjadriť svoj čitateľský zážitok.	OSR TPPZ	36 hod.